2022 YILI ESKİŞEHİR İLİ TARİH ÖNCESİ ARKEOLOJİSİ YÜZEY ARAŞTIRMASI RAPORU

Hazırlayan: Prof. Dr. Metin Kartal

2022 Yılı Eskişehir İli Tarih Öncesi Arkeolojisi yüzey araştırması 27.06.2022-06.07.2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmalarımıza Eskişehir ETİ Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü uzmanı Sn. Gülsüm Baykal Okta Bakanlık Yetkili Uzmanı olarak katılmıştır. Heyet üyelerimiz Araştırma Başkanı Prof. Dr. Metin Kartal ve Doç. Dr. Gizem Kartal'dan oluşmuştur. Ekip listesinde heyet üyesi olarak isimleri bulunan Arş. Gör. Eşref Erbil doktora tezini bitirme aşamasında olduğu için, doktora öğrencisi Burcu Cemre Bal ise sağlık sorunları sebebiyle araştırmaya katılamamıştır.

Araştırma boyunca Odunpazarı ve Tepebaşı ilçelerinde çalışılmıştır. Her iki ilçeye ait olan bütün mahallelerde -merkezde yer alan yerleşim olan mahalleler hariç- araştırma yapılmıştır. Araştırma esnasında Odunpazarı ilçesinde Sevinç, İmişehir, Türkmentokat, Karatepe, Akpınar, Doğankaya, Kravdan ve Yürükkırka mahallelerinde 15 **(Uydu Görüntüsü 1, 2)** ve Tepebaşı ilçesinde Yeniincesu, Musaözü, Mollaoğlu, Gökdere, Beyazaltın ve Kozlubel mahallelerinde 13 **(Uydu Görüntüsü 3, 4)** olmak üzere toplam 28 adet buluntu alanı tespit edilmiştir. Yüzey araştırmasında tespit edilen buluntu alanlarının koordinatları ile alanlardan ele geçen buluntularla ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır. Araştırma süresinde tespit edilen alanların işaretlendiği uydu görüntüleri **Uydu Görüntürü 5**'te görülebilmektedir.

1 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°46.381'

E: 030°43.038' koordinatlarında ve Δ: 940 m

Odunpazarı ilçesi Sevinç mahallesinde yer alan arazide Paleolitik Çağ'a ait çeşitli tipolojilerde levallois çekirdekler ve yongalar ile az sayıda düzeltili parça gözlemlenmiştir **(Resim 1)**.

2 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°46.357'

E: 030°42.925’ koordinatlarında ve Δ: 927 m

Odunpazarı ilçesi Sevinç mahallesinde yer alan arazide çok yoğun Paleolitik buluntu gözlemlenmiştir **(Resim 2)**. Alanda gömülü vaziyette hammadde blokları da bulunmaktadır. Orta Paleolitik Dönem’e ait levallois çekirdekler, yongalar ve az sayıda düzeltili parça tespit edilen buluntulardandır.

3 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°46.394’

E: 030°42.852’ koordinatlarında ve Δ: 915 m

Odunpazarı ilçesi Sevinç mahallesinde tespit edilen bu alanda 2 nolu buluntu alanına göre daha az buluntu tespit edilmiştir **(Resim 3)**. Levallois çekirdekler, yongalar ve 1 dilgicik çekirdeği tesadüf edilen buluntulardır.

4 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°46.385’

E: 030°42.770’ koordinatlarında ve Δ: 912 m

Odunpazarı ilçesi Sevinç mahallesinde tespit edilen bu alanda minik yongalama artıkları çok yoğundur **(Resim 4)**. Çeşitli tiplerde kazıyıcılar ile levallois çekirdekler tespit edilen buluntular arasındadır. Çeşitli tipolojiler gösteren levallois çekirdeklerin hem iri hem de küçük boyutlu oldukları gözlemlenmiştir.

5 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°46.379’

E: 030°42.661’ koordinatlarında ve Δ: 908 m

Odunpazarı ilçesi Sevinç mahallesinde küçük boyutlu oldukça kaliteli levallois çekirdekler, çok sayıda düzeltili parça ve yongalardan oluşan bir endüstri grubu gözlemlenmiştir **(Resim 5)**.

6 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°46.369’

E: 030°42.536’ koordinatlarında ve Δ: 903 m

Odunpazarı ilçesi Sevinç mahallesinde tespit edilen bu alanda çok sayıda yontulmuş parça ile karşılaşılmıştır **(Resim 6)**. Orta Paleolitik karakterli bu buluntular arasında çekirdekler, levallois çekirdekler ve düzeltili parçalar bulunmaktadır.

7 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°46.372'

E: 030°42.435' koordinatlarında ve Δ: 893 m

Odunpazarı ilçesi Sevinç mahallesinde tespit edilen bu alanda çok miktarda yongalama artığı ve yonga bulunmaktadır **(Resim 7)**. Az miktarda levallois çekirdek ve Clacton yonga da tespit edilen buluntular arasında yer almaktadır. Alanda kalsedon çakmaktaşı hammadde ile de karşılaşılmıştır. Ayrıca yerine yabancı çakmaktaşı hammadde de gözlemlenmiştir. Alanda tespit edilen düzeltili parça sayısı oldukça azdır. Paleolitik Çağ yontmataş işlik alanı olan bu alan 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescillenmek üzere önerilmiştir.

8 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°41.951'

E: 030°45.873' koordinatlarında ve Δ: 993 m

Odunpazarı ilçesi İmişehir-Türkmentokat mahalleleri arasında yer alan bir tarlanın toplanıp kenara konulan taşları arasından Paleolitik Çağ'a ait levallois çekirdek, dilgi çekirdeği ve yonga tespit edilmiştir **(Resim 8)**.

9 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°41.220'

E: 030°46.307' koordinatlarında ve Δ:961 m

Odunpazarı ilçesi Türkmentokat mahallesinde yer alan tarlada çok sayıda hammadde yumrusu ile karşılaşılmıştır **(Resim 9)**. Yontulmuş parçalar çok fazla sayıda olmamakla birlikte oldukça tipik 1 yatık yöneşen kenar kazıyıcı, şekilsiz çekirdekler ve yongalar tespit edilmiştir. Alandan ele geçen 1 proto iki yüzeyli uç envanterlenerek müzeye teslim edilmiştir **(Resim 10)**.

10 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°40.845'

E: 030°47.989' koordinatlarında ve Δ: 962 m

Odunpazarı ilçesi Karatepe mahallesi yolu üzerinde yer alan tarlada çok sayıda hammadde yumrusu tespit edilmiştir **(Resim 11)**. Alanda az sayıda Paleolitik Çağ'a ait buluntu tespit edilmiştir.

11 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°40.800'

E: 030°48.934' koordinatlarında ve Δ: 957 m

Odunpazarı ilçesi Karatepe mahallesi yolu üzerinde yer alan bir tarlanın toplanıp kenara konulan taşları arasından Alt Paleolitik karakterli buluntular tespit edilmiştir **(Resim 12)**. Tespit edilen buluntular arasında 1 adet kıyıcı alet ile çekirdekler bulunmaktadır.

12 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°39.898'

E: 030°34.960' koordinatlarında ve Δ: 1015 m

Odunpazarı ilçesi Akpınar mahallesi çıkışında yer alan arazide Paleolitik buluntular ile karşılaşılmıştır **(Resim 13)**. Bunlar arasında Orta Paleolitik gelenekli küçük boyutlu kazıyıcılar da içeren Moustérien teknoloji gösteren buluntular bulunmaktadır.

13 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°38.505'

E: 030°36.649' koordinatlarında ve Δ: 1025 m

Odunpazarı ilçesi Doğankaya mahallesi çıkışında yer alan arazide Alt Paleolitik karakterli az sayıda çekirdek ve yonga ile karşılaşılmıştır **(Resim 14)**. Bol miktarda hammadde yumrusu da tespit edilen bu alandaki yontulmuş parça sayısının az miktarda olduğu gözlemlenmiştir.

14 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°38.443'

E: 030°37.988' koordinatlarında ve Δ: 1063 m

Odunpazarı ilçesi Kravdan mahallesine giderken yol üzerinde yer alan arazide Paleolitik buluntular gözlemlenmiştir **(Resim 15)**. Alt Paleolitik Dönem'e ait bir dilgi, çekirdekler ve yongalar tespit edilen buluntulardır.

15 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°37.621’

E: 030°23.761’ koordinatlarında ve Δ: 849 m

Odunpazarı ilçesi Yürükkırka mahallesi yolu üzerindeki bir tarlada çok yoğun çakmaktaşı hammadde tespit edilmiştir **(Resim 16)**. Alt Paleolitik karakterler gösteren buluntular arasında çekirdekler ve çekirdek parçaları da bulunmaktadır. Alandan ele geçen oldukça büyük boyutlu 1 adet iki yüzeyli alet envanterlenerek müzeye teslim edilmiştir **(Resim 17)**.

16 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°39.323’

E: 030°20.010’ koordinatlarında ve Δ: 841 m

Tepebaşı ilçesi Yeniincesu mahallesi kırsalında yer alan bu buluntu alanında Alt ve Orta Paleolitik karakterli buluntular ile karşılaşılmıştır **(Resim 18)**. Alanda bol miktarda hammadde yumrusu bulunmaktadır. Alandan ele geçen 1 adet iki yüzeyli alet envanterlenerek müzeye teslim edilmiştir **(Resim 19)**.

17 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°39.439’

E: 030°21.058’ koordinatlarında ve Δ: 856 m

Tepebaşı ilçesi Yeniincesu mahallesinde yer alan arazide Alt ve Orta Paleolitik buluntular ile karşılaşılmıştır **(Resim 20)**. Bol miktarda hammadde yumrusu bulunan bu alanda çok çeşitli çakmaktaşı yumruları gözlemlenmiştir. Levallois çekirdekler ve yongalar alanda tespit edilen buluntulardır.

18 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°41.673’

E: 030°22.144’ koordinatlarında ve Δ: 852 m

Tepebaşı ilçesi Musaözü mahallesine giderken yol kenarında yer alan arazide bol miktarda hammadde yumrusu ile birlikte az sayıda yontmataş parça ile karşılaşılmıştır **(Resim 21)**.

19 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°42.150’

E: 030°17.395’ koordinatlarında ve Δ: 937 m

Tepebaşı ilçesi Mollaoğlu mahallesinde yer alan arazide az sayıda da olsa çekirdek ve yongalara tesadüf edilmiştir **(Resim 22)**.

20 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°49.302’

E: 032°40.218’ koordinatlarında ve Δ: 821 m

Tepebaşı ilçesi Gökdere mahallesine giderken yol kenarındaki arazide hammadde yumruları yanı sıra düzensiz, herhangi bir teknik içermeyen şekilsiz çekirdek ve yonga tespit edilmiştir **(Resim 23)**.

21 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°53.608’

E: 030°48.303’ koordinatlarında ve Δ: 1091 m

Tepebaşı ilçesi Beyazaltın mahallesine giderken yol kenarındaki arazide yongalar, levallois çekirdekler, şekilsiz çekirdekler ve iri yongalar tespit edilmiştir **(Resim 24)**.

22 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°53.993’

E: 030°49.025’ koordinatlarında ve Δ: 848 m

Tepebaşı ilçesi Beyazaltın mahallesine giderken yol kenarındaki tarlada Orta-Üst Paleolitik geçiş evresine ait bir iki yüzeyli tespit edilmiştir **(Resim 25)**.

23 No.lu Buluntu Alanı I

N: 39°55.381’

E: 030°53.875’ koordinatlarında ve Δ: 1010 m

Tepebaşı ilçesi Kozlubel mahallesi çıkışında yer alan arazide Paleolitik buluntulara tesadüf edilmiştir **(Resim 26)**. Yonga, şekilsiz çekirdek ve levallois çekirdekler ile 1 kıyıcı alanda

tespit edilen buluntulardır. Buluntular yolun her iki kısmında da gözlemlenmiştir. Kozlubel mahalle giriş çıkışına göre 23 nolu alanların I ve II diye bölünmüş farklı kısımlarıdır. Aşağıdaki ikinci kısmını teşkil eder.

23 No.lu Buluntu Alanı II

N: 39°54.892'

E: 030°53.918' koordinatlarında ve Δ: 916 m

Tepebaşı ilçesi Kozlubel mahallesi girişinde yer alan arazide Paleolitik buluntulara tesadüf edilmiştir **(Resim 27)**. Yonga, şekilsiz çekirdek, 1 adet dilgi, 1 adet Moustérien kazıyıcı ve 1 prizmatik çekirdek alanda tespit edilen buluntulardır. Buluntular yolun her iki kısmında da gözlemlenmiştir.

24 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°54.362'

E: 030°49.746' koordinatlarında ve Δ: 878 m

Tepebaşı ilçesi Beyazaltın mahallesinde yol kenarında yer alan arazide az sayıda levallois çekirdek ve yongalar ile karşılaşılmıştır.

25 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°54.790'

E: 030°51.955' koordinatlarında ve Δ: 918 m

Tepebaşı ilçesi Beyazaltın mahallesi çıkışında yer alan arazide çok yoğun Paleolitik buluntular ile karşılaşılmıştır **(Resim 28)**. Alanda aynı zamanda hammadde yumruları da çok fazladır. Bloklar halinde de hammadde gözlemlenmiştir. Moustérien yonga ve kazıyıcılar ile bazıları kırık levallois çekirdekler ve geneli yonga çekirdeği olan iri şekilsiz çekirdekler tespit edilmiştir.

26 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°54.650'

E: 030°54.588' koordinatlarında ve Δ: 900 m

Tepebaşı ilçesi Kozlubel mahallesinde yer alan arazide yoğun hammadde ile karşılaşılmıştır **(Resim 29)**. Tespit edilen buluntular levallois çekirdekler ve yongalardır.

27 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°54.535'

E: 030°52.829' koordinatlarında ve Δ: 876 m

Tepebaşı ilçesi Kozlubel mahallesinde yer alan arazide çok yoğun miktarda Paleolitik buluntu ile karşılaşılmıştır **(Resim 30)**. Orta Paleolitik teknoloji gösteren ve çeşitli tipolojilerde çok sayıda levallois çekirdek, yonga ve yine çok sayıda düzeltili parça (özellikle çeşitli tiplerde kenar kazıyıcılar) tespit edilmiştir. Paleolitik Çağ yerleşim yeri olan ve oldukça önemli olan bu alan 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescillenmek üzere önerilmiştir.

28 No.lu Buluntu Alanı

N: 39°54.630'

E: 030°53.067' koordinatlarında ve Δ: 890 m

Tepebaşı ilçesi Kozlubel mahallesinde yer alan arazide çok sayıda Paleolitik buluntu ile karşılaşılmıştır **(Resim 31)**. Orta Paleolitik teknoloji gösteren levallois çekirdekler, yongalar ve düzeltili parçalar tespit edilmiştir.

SONUÇ

2022 yılı itibarıyla Eskişehir'in merkez ilçeleri olan Odunpazarı ve Tepebaşı ilçelerinde çalışılmış ve her iki ilçede de detaylı yüzey taramaları gerçekleştirilmiştir. Bu sezonda araştırma açısından en verimli alanlar Odunpazarı ilçesine bağlı Sevinç mahallesi ile Tepebaşı ilçesine bağlı Kozlubel mahallesi olmuştur. Her iki mahallede tespit edilen önemli iki buluntu alanı koruma altına alınmaları ve tescillenmeleri amacıyla sit alanı olarak önerilmiştir. Bu alanlardan özellikle Kozlubel mahallesindeki Paleolitik Çağ yerleşim yeri olan alan oldukça önemlidir ve alanda daha detaylı çalışma yürütülmesi gerekmektedir.

Eskişehir İli Tarih Öncesi Arkeolojisi Yüzey Araştırması çalışmalarımızın geri kalan kısmında 3 ilçe kalmıştır. Bunlar: Sivrihisar (Karakaya Köyü hariç, 2018'de araştırıldı), Mihalıççık ve Günyüzü'dür. Şu duruma kadar 2017, 2018, 2019, 2021 ve 2022 yılları olmak üzere toplam 5 sezon araştırma yapılmıştır. Araştırmada sona yaklaşılmakta ve olasılıkla 2 sezon daha

araştırma yapılması öngörülmektedir. Bununla birlikte 2022 yılında tespit edilen Kozlubel mahallesindeki alanda da detaylı çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Bu vesileyle 2023 yılı içinde daha önceden yapmış olduğumuz alanların "olası eksikliklerinin giderilmesi amacıyla bazılarına yeniden gidilmesi" ve temelde araştırılmamış ilçeler olmak üzere öncelikle Sivrihisar ilçesi ile devam edilmesi planlanmaktadır.

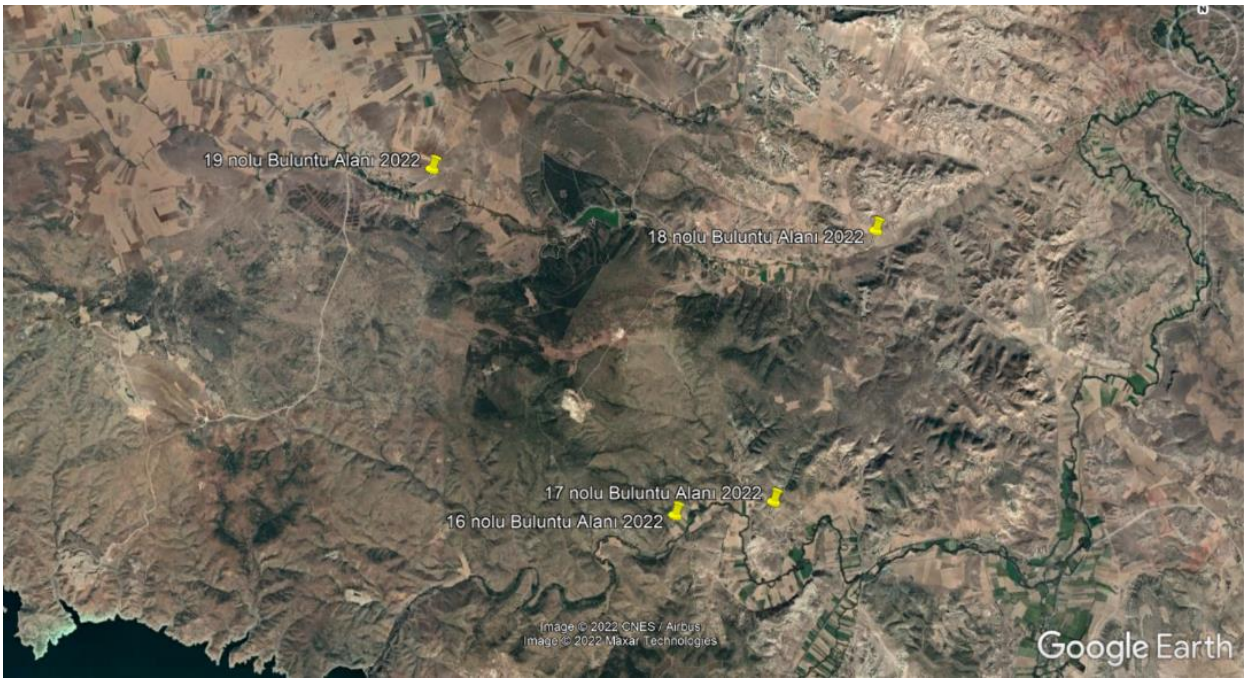
Prof. Dr. Metin Kartal

Uydu Görüntüsü 1

Uydu Görüntüsü 2

Uydu Görüntüsü 3

Uydu Görüntüsü 4

Uydu Görüntüsü 5

Resim 1

Resim 2

Resim 3

Resim 4

Resim 5

Resim 6

Resim 7

Resim 8

Resim 9

Resim 10

Resim 11

Resim 12

Resim 13

Resim 14

Resim 15

Resim 16

Resim 17

Resim 18

Resim 19

Resim 20

Resim 21

Resim 22

Resim 23

Resim 24

Resim 25

Resim 26

Resim 27

Resim 28

Resim 29

Resim 30

Resim 31